

İsraf Ve Cimrilikten Sakınmalıyız
Gönderen Kadir Hatipoglu - Mayıs 04 2023 01:00:00

İsraf Ve Cimrilikten Sakınmalıyız

[illegible]

لَكُمْ مَا
فِى
السَّمَوَاتِ
وَمَا فِى
اْلاَرْضِ
وَاَسْبَغَ
عَلَيْكُمْ
نِعَمَهُ
ظَاهِرَةً
وَبَاطِنَةً
وَمِنَ
النَّاسِ
مَنْ
يُجَادِلُ
فِى اللهِ
بِغَيْرِ
عِلْمٍ وَلاَ
هُدًى وَلاَ
كِتَابٍ
مُنِيرٍ “Göklerde, yerde ne
varsa hepsini Allah’n sizin hizmetinize verdiđini ve açıkça yahut gizlice
üzerinizdeki nimetlerini tamamladığını görmediniz mi? Yine de insanlar arasında,
hiçbir bilgisi, yol göstericisi ve aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında tartışıp
duranlar vardır.” (Lokman 31/20)
وَسَخَّرَ
لَكُمْ مَا
فِى
السَّمَوَاتِ
وَمَا فِى
اْلاَرْضِ
جَمِيعًا
مِنْهُ اِنَّ
فِى ذَلِكَ
لاَيَاتٍ
لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ “Göklerdeki ve yerdeki her şeyi kendi katından (bir nimet olarak)
sizin hizmetinize verendir. Elbette bunda düşünlen bir toplum için deliller
vardır.” (Câsiye, 45/13), bizler için sayısız nimetler yaratmıştır. Biz bunları
saymakla bitiremeyiz وَاِنْ
تَعُدُّوا
نِعْمَةَ
اللهِ لاَ
تُحْصُوهَا
اِنَّ اللهَ
لَغَفُورٌ
رَحِيمٌ “Hâlbuki Allah’n
nimetini saymaya kalksanız onu sayamazsınız. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır,

çok merhamet edendir.” (Nahl,16/18)

وَاَتَيكُمْ
مِنْ كُلِّ

مَا

سَاَلْتُمُوهُ وَاِنْ

تَعُدُّوا

نِعْمَةَ

اللهِ لاَ

تُحْصُوهَا

اِنَّ

اْلاِنْسَانَ لَظَلُومٌ

كَفَّارٌ “O, istediğiniz şeylerin hepsinden size verdi. Eğer Allah’ın nimetlerini saymaya kalkışsanız sayamazsınız.

Şüphesiz insan çok zalimdir, çok nankörür.” (İbrahim,14 /34). Fakat Allah’ın bu sayısız nimetlerinin bir kısmından emek sarf etmeden

yararlanabilsek de, büyük bir kısmından yararlanabilmek için çalışıp çaba göstermemiz gerekmektedir. Çünkü sınırsız istek ve

arzularımızı karşılayacak kadar her an bol miktarda üretilmiş mal bulunmaz. Bulunduğunda da, gelirimiz her zaman istek ve ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetmeyebilir. Ayrıca dinen

haram kılınmış alanlarda tüketim yapamayız. Meşru alanlarda ise dinimizin “israf etmeme” prensibine uymak zorundayız. Bu bakımdan yüce dinimiz İslam’da

servetin harcanması teşvik edilmiş, ancak hem israfa varan harcamalar hem de cimrilik anlamına gelen harcamamak kınanmış; yüce Allah’ın, her şeyi bir ölçü ve

denge ile yarattığı اِنَّا

كُلَّ شَىْءٍ

خَلَقْنَاهُ

بِقَدَرٍ “Gerçekten biz,

her şeyi bir ölçü ve dengede yarattık.” (Kamer, 54/49) hatırlatılarak insanlardan her alanda olduğu gibi, harcamalarında da ölçü ve dengeli

olmaları istenmiştir. Nitekim yukarıda metnini ve mealini verdiğimiz Furkân sûresinin, وَالَّذِينَ

اِذَا

اَنْفَقُوا

لَمْ

يُسْرِفُوا

وَلَمْ

يَقْتُرُوا

وَكَانَ

بَيْنَ

ذَلِكَ

قَوَامًا “Onlar harcadıkları

zaman ne savurganlığa saparlar, ne de cimrilik ederler Harcamaları, bu ikisinin arasında dengeli olur.” (Furkân, 25/67) âyetinde, Müslümanlardan gerek bireysel

gerekse toplumsal hayatlarında israfla cimrilik arasında tam bir denge kurmaları istenmektedir.

İsrâ sûresinde de aynı ilke şöyle vurgulanmaktadır:

وَلاَ

تَجْعَلْ
يَدَكَ
مَغْلُولَةً
اِلَى
عُنُقِكَ
وَلاَ
تَبْسُطْهَا
كُلَّ
الْبَسْطِفَتَقْعُدَ
مَلُومًا
مَحْسُورًا “Eli sıkı olma, büsbütün eli açık da olma. Sonra kınanır ve çaresiz kalırsın.” (İsrâ, 17/29) Âyetteki “Eli sıkı olma” ifadesiyle cimrilik kast edilmektedir. Ellerin büsbütün açık olması ise israftan kinayedir. Yani ne üyle ellerini boynuna bağlamış gibi cimri ol; ne de malını saçıp savur. Çünkü her iki hâl de insanın kınanmasına ve üzüntüye uğramasına sebep olur. Aynı surenin 26. ve 27. âyetlerinde de infak ve harcama emredilirken, tüketim sınırının savurganlık ve güsterişe varacak şekilde ihlal edilmesi yasaklanmaktadır: وَاَتِذَا
الْقُرْبَى
حَقَّهُ
وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ
السَّبِيلِ
وَلاَ
تُبَذِّرْ
تَبْذِيرًا “Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver, fakat saçıp savurma.” اِنَّ
الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا
اِخْوَانَ
الشَّيَاطِينِ وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ
كَفُورًا
“Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankörük etmiştir” Tüketimde iktisat ve denge prensibi şu ayetlerde de vurgulanmakta; bahşedilen nimetlerden, iktisat ve denge prensibini ihlal etmeden helal ve meşru ölçüler içerisinde yararlanılması istenmektedir: يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا لاَ
تُحَرِّمُوا
طَيِّبَاتِ

مَا اَحَلَّ
اللهُ لَكُمْ
وَلاَ
تَعْتَدُوا
اِنَّ اللهَ
لاَ يُحِبُّ
الْمُعْتَدِي
نَ “Ey iman edenler! Allah’ın size helal kıldığı iyi ve temiz
nimetleri (kendinize) haram etmeyin ve (Allah’ın koyduğu) sınırları aşmayın.
Çünkü Allah haddi aşanları sevmez.” (Mâide, 5/87)
وَكُلُوا
مِمَّا
رَزَقَكُمُ
اللهُ
حَلاَلاً
طَيِّبًا
وَاتَّقُوا
اللهَ
الَّذِى
اَنْتُمْ
بِهِ
مُؤْمِنُونَ
“Allah’ın size rızık olarak verdiklerinden helâl, iyi ve temiz olarak yiyin ve
kendisine inanmakta olduğunuz Allah’a karşı gelmekten sakının.” (Mâide,
5/88) Görüldüğü gibi yüce Rabbimiz (c.c), verdiği maddî ve
manevî nimetlerin ölçülü kullanılmasını istemekte; haddi aşip
savurganlık yapılmamasını ya da cimrilik edip söz konusu nimetlerin atıl tutulmasını
yasaklamaktadır. Diğer bir ifadeyle İslam’da insanlardan, sosyal ilişkiler dâhil,
hayatlarının her alanında olduğu gibi ekonomik hayatta da ifrat ve tefritten uzak,
ölçülü ve dengeli olmaları istenmiştir. Bu nedenle ifrat noktası olan israf
ile tefrit noktası olan cimriliğin her ikisi de yasaklanmıştır. İktisatlı yaşamak (orta yol) ise teşvik
edilmiştir. İktisatlı yaşamaya “orta yol” da diyebiliriz. Orta yol, insan hayatının
âdetâ bir sigortasıdır. Hz. Peygamber (s.a.s), لاَ
يَعُولُ مَنِ
اقْتَصَدَ “İktisat
eden geçim sıkıntısı çekmez” (Kenzu’l-Ummal, III,49, 5430)
buyurmuşlar, kendileri de hayatlarının her alanında orta seviyede mütevazı bir hayat
yaşamışlardır. Harcamalarda dengeli olmanın (iktisatlı davranmanın)
ölçüsü ise, meşru ihtiyaçlardır. Bu bakımdan zamana,
mekâna ve kişinin durumuna göre değişiklik arz eden ihtiyaç
ölçüleri iyi belirlenmelidir. Kişi bu konuda karar verirken bu ilahî
ölçülerin yanı sıra aklını ve vicdanını da devreye sokmalıdır. DR.
Muhlis AKAR

[İslam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)